

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΜΙΣΣΕΛ ΦΑΪΣ

Δέκα ερωτήσεις, περισσότερες αφορμές και σπινθήρες για μια συνομιλία, ανάμεσα σ' έναν επίμονο αναγνώστη κι ένα πρόσωπο της γραφής. Σήμερα η ΕΛΕΝΗ ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗ απέναντι σ' ένα ερωτηματολόγιο που επιχειρεί να ψηλαφήσει, εντός κι εκτός αφηγηματικής επιφάνειας, διαθέσεις, εμμονές, αναγωγές

• **Γράφετε συνεχώς το ίδιο βιβλίο ή στο έργο σας εντοπίζετε τομές και ασυνέχειες;**

Ναι, μέχρις ενός σημείου το ίδιο βιβλίο, με διαφορετικό τρόπο, πλοκή, και διαφορετικούς ήρωες κάθε φορά! Τα θέματά μου καλώς ή κακώς ανακυκλώνονται διαρκώς.

• **Εκτός από τη λογοτεχνία, τι άλλο καθορίζει και φωτίζει το έργο σας;**

Διαβάζω οτιδήποτε πέφτει στην αντίληψή μου και που φυσικά είμαι σε θέση να κατανοήσω, από πολιτική, βιολογία, νευροεπιστήμη, φυσική, ιατρική, μέχρι και όλα τα σχετικά για τις προόδους της τεχνολογίας στις μέρες μας.

Θα έλεγα ότι διαβάζω λογοτεχνία πολύ λιγότερο απ' όλα αυτά.

• **Υπάρχει κάποιο βιβλίο που βιαστήκατε να το παραδώσετε στον εκδότη σας και κάποιο άλλο που το απωθείτε, το «φοβάστε» μέχρι σήμερα;**

Όχι, δεν μου έχει συμβεί κάτι τέτοιο μέχρι στιγμής! Το να γράψω κάτι σημαίνει πως δεν φοβάμαι να το εκθέσω στο βλέμμα και στην κρίση των άλλων.

• **Τρεις τίτλοι βιβλίων που σας σφράγισαν, στο πέρασμα του χρόνου, εντός κι εκτός κειμένου...**

Το «Χωρίς Οικογένεια» του Hector Malot (εξαιτίας του οποίου αποφάσισα, ούσα ακόμη στο Δημοτικό, πως θα γινόμουν συγγραφέας!), το «Ζερμινάλ» του Emile Zola και το «Molecules of Emotion» της Candance Pert.

• **Υπάρχουν αρνητικές κριτικές που σας βοήθησαν και θετικές που υπομειδιάσατε;**

Ξεκινώ πάντα με την πεποίθηση ότι ο/η κάθε κριτικός, όπως και ο/η κάθε αναγνώστης/στρια (επαρκής και μη), θα δει διαφορετικά πράγματα σε κάθε βιβλίο ανάλογα με τις προσλαμβάνουσες, την προσωπικότητα και τα προηγούμενα αναγνώσματά του/της. Το κάθε λογοτεχνικό έργο «ξαναγράφει»

Γράφω για τους σημερινούς αναγνώστες

ται» από τους αναγνώστες, άρα για μένα, άπαξ και φύγει απ' τα χέρια μου, όλες οι προσεγγίσεις και απόψεις γι' αυτό αποδεκτές. Ούτε έχω λοιπόν βοηθηθεί από αρνητικές κριτικές ούτε έχω υπομειδιάσει με θετικές.

• **Υπάρχει κάποιος παλαιότερος και κάποιος νεότερος Έλληνας συγγραφέας που σας έλκει η γραφή του;**

Υπάρχουν εξαιρετικοί Έλληνες συγγραφείς, παλαιότεροι και νεότεροι. Με το να αναφέρω δύο, αποκλείω τόσους άλλους...

• **Σήμερα, υπάρχουν λογοτεχνικές συντροφίες που διαμορφώνουν το πνευματικό κλίμα της εποχής;**

Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω και ούτε ανήκω σε καμιά, όχι μόνο επειδή τα τελευταία χρόνια ζω σε διάφορες χώρες, αλλά γιατί για μένα το γράψιμο είναι μια εντελώς προσωπική και μοναχική διαδικασία. Με

τους φίλους μου δεν συζητώ ποτέ θέματα ή προβλήματα συγγραφής.

• **Για ποιον λόγο η παρουσία της ελληνικής λογοτεχνίας, εκτός συνόρων, είναι τόσο νωθρή και αποσπασματική;**

Είναι ένα μεγάλο πρόβλημα για το οποίο δεν υπάρχουν εύκολες ερμηνείες και λύσεις. Ίσως γιατί για κάποιους λόγους δεν έχει δημιουργηθεί μια παράδοση, μια «μόδα» ελληνικής λογοτεχνίας, όπως έχει συμβεί με άλλες, ευρωπαϊκές και μη. Ενας απ' αυτούς τους λόγους, που αφορά την αγγλόφωνη αγορά την οποία γνωρίζω καλύτερα, είναι ότι το ποσοστό μεταφρασμένων έργων είναι πολύ μικρό συγκριτικά. Οπωσδήποτε, αν το ελληνικό κράτος χρηματοδοτούσε μεταφράσεις σε ευρωπαϊκές γλώσσες και κυρίως στα αγγλικά, θα ήταν πιο εύκολο για τους Έλληνες

συγγραφείς να αποκτήσουν πρόσβαση στις ξένες αγορές. Κι αυτό θα ήταν σημαντικό όχι μόνο οικονομικά, αλλά κυρίως για την εξαγωγή της όποιας ελληνικής κουλτούρας.

• **Η πολιτική συγκυρία, εντός και εκτός της χώρας, αλλά και η γλώσσα και ο τρόπος της ενημέρωσης αγγίζουν το συγγραφικό εργαστήρι σας;**

Οπωσδήποτε! Ενημερώνομαι ενδελεχώς και ανελλιπώς για οτιδήποτε συμβαίνει στην Ελλάδα ή σε σχέση με την Ελλάδα, σε πολιτικό, κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο. Η Ελλάδα είναι η χώρα αναφοράς για μένα. Άλλωστε γράφω στα ελληνικά.

• **Σας απασχολεί αν, μετά θάνατον, θα σας θυμούνται μέσα από το έργο σας;**

Αυτό που με απασχολεί είναι αν όσοι άνθρωποι με γνώρισαν προσωπικά για τον άλφα ή βήτα λόγο, θα με θυμούνται με αγάπη, ως άνθρωπο κι όχι ως συγγραφέα, εννοείται για όσο κι αυτοί θα είναι ζωντανοί. Γράφω για τους σημερινούς αναγνώστες, στήνοντας κάθε φορά έναν «διάλογο» μαζί τους για ζητήματα ή προβλήματα που θεωρώ πως απασχολούν αρκετούς από μας. Τώρα αν κάποιοι μελλοντικοί αναγνώστες μπορέσουν να συντονιστούν και να ανακαλύψουν στα γραπτά μου χρήσιμες για την εποχή τους αναλογίες, αυτό οπωσδήποτε και θα με ικανοποιούσε, μόνο που δυστυχώς δεν θα είμαι εκεί για να το δω. Ανεξάρτητα όμως από το αν με θυμούνται με το όνομά μου ή όχι, θεωρώ πως είναι σημαντικό να υπάρχει αυτή η παρακαταθήκη προσωπικών βιωμάτων, σκέψεων και προβληματισμών, πραγματικών ή φανταστικών, αντλημένων απ' αυτήν την κόκκινη αιμάτινη γραμμή του ανθρώπου προς τα πάνω, για τις επόμενες γενιές να μελετήσουν μέσω της λογοτεχνίας. Το τραγικό για μένα είναι όλη αυτή η αγωνιώδης πορεία που διανύει ο ανθρώπινος εγκέφαλος, αυτό το θαύμα της φύσης, από την αφύπνιση της συνείδησης μέχρι την ενπλιώση και πέρα απ' αυτήν, να καταλήγει έτσι, απλά και όμορφα, στο χώμα.

Η Ε. ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗ γεννήθηκε το 1955 στο Ρέθυμνο. Σπούδασε στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Λονδίνου (King's College) όπου και υπέβαλε τη διδακτορική της διατριβή με θέμα τον ελληνικό μοντερνισμό. Έχει διδάξει νεοελληνική λογοτεχνία στα Πανεπιστήμια της Κρήτης (1991-1993) και της Οξφόρδης (1997-2011). Έχει δημοσιεύσει άρθρα και μελέτες στα ελληνικά και στα αγγλικά για ζητήματα νεοελληνικής πεζογραφίας του 20ού αιώνα.

Το πρώτο της μυθιστόρημα «Περί ορέξεως και άλλων δεινών» (Εστία, 2001) τιμήθηκε με το Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου Συγγραφέα του περιοδικού «Διαβάζω» το 2002. Το μυθιστόρημά της «Τα κερουβείμ της μοκέτας» (Εστία, 2006) ήταν υποψήφιο για το Prix Mediterranee Etranger το 2010. Πρόσφατα κυκλοφόρησε το «Ρέκιεμ για μια Οκτάβια» (Πατάκης, 2020).

